

تحلیل متون نظم و نثر از آغاز تا پایان دوره اموی

(تحلیل نصوص من الشعر و النثر من البداية الى نهاية العصر
الأموی)

(Analysis of Prose & Poem from Jaheli (Pre Islamic age) to end of Omayyads)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : -
نوع درس : اصلی تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق در انواع ادبی و ویژگی‌های سبکی متون نظم و نثر
این دوره.

رئوس مطالب:

۱. مقایسه موضوعات شعری دوره‌های جاهلی، اسلامی و اموی؛
۲. مقایسه ویژگی‌های سبکی شعر در دوره‌های یاد شده؛
۳. مقایسه ویژگی‌های سبکی نثر در دوره‌های یاد شده؛
۴. تحلیل زبانی و ادبی:
 - الف) گزیده‌هایی از شعر این دوره؛
 - ب) قرآن کریم به مثابه یک متن ادبی؛
 - ج) امثال و حکم؛
 - د) نثر خطابی؛
 - هـ) نثر ترسلی؛
 - و) حدیث.

روش ارزشیابی :

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
+	+	-	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- قرآن کریم.

- اصمعی، ع. (۱۹۶۷). اصمعیات. مصر: دار المعارف.

- صفوت، ا.ز. (۱۹۸۵). جمهرة خطب العرب. بیروت: دار
الحدائثة.

- المبرد، ا. (بی تا). الكامل في اللغة و الادب.
دمشق: دار الفكر.

- المفضل الضبی، م. (۱۹۶۴). المفضلیات. مصر: دار
المعارف.

و دواوین شاعران این دوره.

منابع فرعی:

- نهج البلاغه.

- جاحظ، ع. (۱۹۹۸). البیان و التبیین. تحقیق: محمد
هارون. قاهره: مكتبة الخانجي.

- قرشی، م. (۱۹۹۹). جمهرة اشعار العرب. تحقیق: محمد
علی الهاشمی. دمشق «دار القلم».

تحلیل متون نظم و نثر عباسی (۱)

(دراسة نصوص من النثر و الشعر للعصر العباسی ۱)

(Analysis of Prose & Poems from the Abbasid's period ۱)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی - : حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق در مضامین، موضوعات و سبک شعری و نثری دوره عباسی از سال ۱۳۲ هجری تا نیمه قرن چهارم هجری و تأثیر جریانات اجتماعی در آنها.

رئوس مطالب:

۱. متون شعری و بررسی:

الف) موضوعات شعر عباسی و تجدید در آن؛
ب) ظهور و بروز جریانات اجتماعی - سیاسی مانند: شعوبیه، زهد، زندقه و تشیع در شعر شاعران این دوره مانند: (مطیع بن ایاس، حماد عجرد، بشار، سلم الخاسر، ابونواس، ابوالعتاهیه و ...)؛
ج) ویژگی های شعر شاعران مذهب بغدادی (مانند: بشار بن برد، ابونواس، ابن الرومی و ...) و مذهب شامی (مانند: ابوتمام، بحتری، دیک الجن و ...)

د) تصویر شعری در شعر شاعران این دوره؛

۲. متون نثری و بررسی ویژگی های نثر این دوره از نویسندگانی چون ابن مقفع، جاحظ، ابن سلام و ابن قتیبه.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- الدقاق، ع. (٢٠٠٤). أعلام النثر الفني في العصر العباسي. سوريه: دار القلم العربي.
- الشكعة، م. (١٩٧٥). الشعر و الشعراء في العصر العباسي. بيروت: دار العلم للملايين.
- الفيل، ت. (١٩٨٤م). القيم الفنية المستحدثة في الشعر العباسي. كويت: مطبوعات. و دواوين و كتب شاعران و نثرپردازان اين دوره.

منابع فرعی:

- بهجت، م. (١٩٨٢). التيار الاسلامي في شعر العباسي الاول. عراق: وزارة الاوقاف و الشؤون الدينية.
- ضيف، ش. (بی تا). الفن و مذاهبه في الشعر العربي. قاهرة: دار المعارف.
- عطوان، ح. (بی تا). الزندقة و الشعوبية في العصر العباسي. بيروت: دار الجيل.

تحلیل متون نظم و نثر عباسی (۲)

(دراسة نصوص من النثر و الشعر للعصر العباسی ۲)

(Analysis of Prose & Poems from the Abbasid's period ۲)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :
	-
	حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق در مضامین، موضوعات و سبک شعری و نثری دوره عباسی از نیمه قرن چهارم تا سقوط بغداد ۶۵۶ هجری و تأثیر جریان‌های اجتماعی در آنها.

رئوس مطالب:

۱. متون شعری و بررسی:
 - الف) تأثیر تجزیه خلافت در آن؛
 - ب) موضوعات شعری جدید مانند: وصف طبیعت در دیوان صنوبری و غزل مذكر؛
 - ج) ظهور و بروز شعر اجتماعی - وجدانی مانند: دیوان لزومیات ابوالعلاء معری؛
 - د) ویژگی‌های شعر شاعران این دوره مانند: متنبی، معری، ابن طباطبا العلوی، قاضی ابوالقاسم التنوخی؛ ابوفراس حمدانی، السری الرفاء، ابواسحاق صابی و...
۲. متون نثری و بررسی ویژگی‌های:
 - الف) نثر شفاهی مانند: (خطبه‌ها، وصایا، مناظرات، پندها و...) از کاتبانی چون صاحب بن عباد و...
 - ب) نثر کتبی روایی و غیر روایی مانند: (قصص، مقامات، وصف‌ها، نامه‌ها، دیوانیه‌ها، اخوانیات و...) از نویسندگانی چون ابن العمید، ابو بکر خوارزمی، بدیع الزمان همدانی و...

ج) كتاب های تاريخی جغرافيايی ادبی مانند: مروج الذهب مسعودی، اغانی ابوالفرج اصفهانی، المثل السائر ابن اثیر و... .

روش ارزشیابی :

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
+	+	-	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- الدقاق، ع. (۲۰۰۴). أعلام النثر الفني في العصر العباسي. سوريه: دار القلم العربي.
- الشكعة، م. (۱۹۷۵). الشعر و الشعراء في العصر العباسي. بيروت: دار العلم للملايين.
- عبد الرحيم صالح، م. (۱۹۹۴). فنون النثر في الأدب العباسي. عمان: منشورات وزارة الثقافة.
- دواوين و كتب شاعران و نثرپردازان اين دوره.

منابع فرعی:

- ضيف، ش. (بی تا). الفن و مذاهبه في الشعر العربي. قاهرة: دار المعارف.
- ضيف، ش. (بی تا). الفن و مذاهبه في النثر العربي. مصر: دار المعارف.
- فروخ، عمر. (۱۹۶۸). تاريخ الأدب العربي في الأعر العباسية. بيروت: دار العلم للملايين.

تحلیل متون نظم و نثر دوره عثمانی و مملوکی

(دراسة النصوص الادبية شعرا و نثرا في العصر العثماني و المملوکی)

(Analysis of Prose & Poems from the Othmani and Mamlooli Texts)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	حل تمرین : -
	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق در انواع ادبی و ویژگی‌های سبکی متون نظم و نثر این دوره.

رئوس مطالب:

۱. بررسی متون شعری:

الف) علل قوت و ضعف شعر در این دوره و رویدادهای اجتماعی و سیاسی مؤثر در آن مانند: پایان یافتن دولت ایوبی، دولت ممالیک و جنگ‌های صلیبی؛

ب) مضامین شعر قدیم و احوال سراینندگان آن مانند: شریف الدین انصاری، تلعفری، شاب الظریف، ابن نباته، نقی الدین سروجی، شهاب خفاجی، ابن منجک، ابن نحاس و...

ج) مضامین شعر عرفان و تصوف و احوال سراینندگان آن مانند: ابن عربی، عفیف الدین تلمسانی، بوصیری و...

د) بدیعه سرایی نبوی و بدیعه سرایان مانند: صفی الدین حلی، عز الدین موصلی، ابن حجة حموی و...

۲. بررسی متون نثری:

الف) علل قوت و ضعف نثر این دوره؛

ب) انواع نثر مانند: نثر دیوانی، نثر اخوانی، مناظره، مقابله، قصص، نثر دائرة المعارفها از نویسندگانی مانند: ابن حجة حموی، ابن منظور،

نویری، ابن فضل الله عمری، ابن تغری بردی، قلقشندی،
ابشیهی، ابن عربشاه، مقریزی و ...

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- سلام، م. ز. (۱۹۷۱). الادب فی العصر المملوکی. مصر: دار المعارف.
- مبارک، ز. (بی تا). المدائح النبویة فی الادب العربی. قاهره: دار الكتاب العربی.
- موسی باشا، ع. (۱۹۸۹). تاریخ الادب العربی العصر المملوکی. دمشق: دار الفكر.
- و دواوین شاعران و نثر پردازان این دوره.

منابع فرعی:

- حاجی خلیفه، م. (۱۲۷۴). كشف الظنون عن اسامی الكتب و الفنون. بی جا. دار الطباعة.
- حمزه، ع. (۱۹۶۸). الحركة الفكرية في مصر في العصرین الايوبي و المملوکی الاول. مصر: دار الفكر العربی.

تحلیل ادب اندلسی

(تحلیل الأدب الأندلسی)

(Analysis of Andalusian Literature)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : -
نوع درس : اصلی تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق در متون نظم و نثر اندلس با تکیه بر ویژگی های جغرافیایی و مقایسه آن با ادبیات مشرق.

رئوس مطالب:

۱. موضوعات شعری در اندلس و مقایسه آن با موضوعات شعری مشرق؛
۲. تأثیر محیط در ظهور زنان شاعر در اندلس (مانند: ولاده بنت المستکفی،):
۳. تأثیر متقابل ادبیات اندلس و مغرب عربی و ادبیات مشرق عربی؛
الف) تأثیر یتیمه الدهر در ادب اندلس؛
ب) تأثیر موشحات در ادب عربی؛
ج) تأثیر ازجال و موشحات در شعرای تروبادور؛
د) تأثیر پذیری اروپا از ادب اندلس؛
ه) تأثیر حی بن یقظان و طوق الحمامة در ادب شرق؛
و) تأثیر التوابع و الزوابع در رسالة الغفران؛
۴. هموردی شعری بین شاعران اندلس و شاعران مشرق عربی درمدح، غزل، وصف، فخر و ...
۵. هموردی شعری بین شاعران اندلس در وصف، رثاء، مدح و ...
۶. تأثیر طبیعت در موسیقی شعر اندلس (مانند: ظهور موشحات، زجل، موالیا و...):
۷. انواع ادبی در نثر اندلس:
الف) داستان نویسی، مانند: طوق الحمامه؛

ب) رسائل، مانند: رساله التوابع و الزوابع، رساله
حي بن يقظان؛
ج) مقامات، مانند: مقامات لسان الدين بن الخطيب و
...

روش ارزشیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید : -

منابع اصلی :

- البيوسي، م.ر. (١٩٨٠). الأدب الاندلسي بين التأثير و التأثير. سعودية: ادارة الثقافة و النشر بالجامعة.
- سلوم البخاري، ي.ط. (٢٠٠٨). المعارضات في الشعر الأندلسي. بيروت: دار الكتب العلمية.
- الغريب، ع.م. (٢٠٠٣). فن القص في النثر الاندلسي. القاهرة: مكتبة الآداب.
- و دواوين و آثار شعرا و نثر پردازان اين دوره.

منابع فرعی:

- الركابي، ج. (١٩٦٠). في الادب الاندلسي. مصر: دار المعارف.
- الشكعة، م. (١٩٧٤). الادب الاندلسي موضوعاته و فنونه. بيروت: دار العلم للملايين.
- ضيف، ش. (بي تا). تاريخ الادب العربي "الاندلس". بيروت: دار المعارف.

تحلیل متون نظم و نثر معاصر

(تحلیل نصوص من الشعر و النثر فی العصر المعاصر)
 (Analysis of Contemporary Prose and Poems)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی تخصصی	حل تمرین : -
	پیشنیاز : -

هدف درس: مهارت افزایشی در تحلیل، نقد، پژوهش و تدریس در زمینه ادبیات معاصر عربی.

رئوس مطالب:

نقد و تحلیل و پژوهش در:

۱. متون شعری شامل:

الف) نمونه‌هایی از شعر نئوکلاسیک عرب (مانند: آثار محمد مهدی جواهری، شوقی، حافظ ابراهیم، رصافی، بارودی و ...):

ب) نمونه‌هایی از شعر شاعران رمانتیک و مهجر (مانند: عباس عقاد، جبران خلیل جبران، میخائیل نعیمه، ایلیا ابوماضی، احمد ابوشادی، فوزی معلوف و ...):

ج) نمونه‌هایی از شعر شاعران بنیانگذار شعر نوبی عربی (مانند: البیاتی، السیاب، نازک الملائکه، محمود درویش، نزار قبانی، عمر ابوریشه، و ...):

د) نمونه‌هایی از شعر شاعران دارای گرایش‌های ویژه (مانند: سعید عقل، ادونیس، محمد ماغوط و ...):

هـ) شعر پایداری (مانند: ابراهیم طوقان، فدوی طوقان، محمود درویش، سمیح القاسم، معین بسیسو، عز الدین المناصرة و ...):

۲. متون نثر شامل:

الف) آثار پیشگامان نثر این دوره (مانند: جمال الدین اسدآبادی، محمد عبده، عبد الرحمن کواکبی،

قاسم امين، مصطفى لطفى منفلوطى، امين الريحانى، طه حسين، ميخائيل نعيمة، عباس محمود عقاد و...):
 (ب) نمونه‌هايى از ادبيات داستانى (رمان، داستان کوتاه و داستانک) مربوط به نثر پردازانى (مانند: نجيب محفوظ، عبد الرحمن منيف، زكريا تامر و...) و نمايشنامه نويسانى مانند توفيق الحكيم.
 روش ارزشيابى :

ارزشيابى مستمر	ميان ترم	آزمون نهايى	پروژه
-	-	+	+

بازديد: -

منابع اصلى:

- الحاوى، ا. (١٩٨٦م). فى النقد و الادب. ج٤ و ج٥. بيروت: دار الكتاب اللبنانى.
 - خليل جحا، م. (١٩٩٩م). الشعر العربى الحديث من احمد شوقى إلى محمود درويش. بيروت: دار العودة.
 - سليمان، م. (١٩٨٤م). القصص العربى الصميم (مختارات من القصص الاخبارى و البطولى و الدينى). بيروت: دار الكتاب اللبنانى.
 و آثار و مجموعه هاى شاعران و نثرپردازان اين دوره.

منابع فرعى:

- اسماعيل، ع. (١٩٧٥). الشعر العربى قضاياه و ظواهره الفنية. بيروت: دار العودة.
 - جواد طاهر، ع. (١٩٦٥م). فى القصص العراقى المعاصر (نقد و مختارات). صيدا: المكتبة العصرية.
 - نخبة من المتخصصين. (١٩٩٦م). مختارات من الشعر العربى الحديث فى الخليج و الجزيرة العربية. راجعه: عدنان بلبل جابر. كويت: مؤسسة جائزة عبد السعود البابطين للإبداع الشعرى.

تحقیق در نثر مصنوع
(دراسة النصوص المتصنعة)
(Research on Decorated Prose)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	حل تمرین : - پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی و تحلیل نثر فنی با تکیه بر ویژگی های آن
این نوع ادبی و شرایط و علل ظهور آن و مقایسه بین
آنها.

رئوس مطالب:

۱. شرایط و علل ظهور این نوع ادبی؛
۲. انواع نثر فنی:
الف) رسائل مانند: رسائل جاحظ، ابن عمید، صاحب
بن عباد، خوارزمی، صابی، ابوحیان توحیدی و...
ب) مقامات مانند: مقامات ابن درید، بدیع الزمان
همدانی، و حریری و...
ج) اخوانیات مانند اخوانیات ابن عمید، ابوالفرج
بیضاء،
د) قصص مانند التوابع و الزوابع از ابن شهید،
رسالة الغفران معری، قصص احمد بن یوسف مصری و...
۳. مقایسه بین نمونه های فوق.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید : -

منابع اصلی:

- حریری، ق. (۱۳۹۹). مقامات حریری. شرح: شریشی. بیروت: دار الكتاب العلمیه.
- خوارزمی، م. (۱۳۱۲). رسائل خوارزمی. مصر: مطبعة العثمانیة.
- مبارک، ز. (بی تا). النثر الفنی فی القرن الرابع. قاهره: دار الکاتب العربی للطباعه و النشر.
- همدانی، ب. (۱۹۵۷). مقامات بدیع الزمان همدانی. تقدیم: محمد عبده. بیروت: دار الشرق

منابع فرعی:

- الدقاق، ع. (۲۰۰۴). أعلام النثر الفنی فی العصر العباسی. سوریه: دار القلم العربی.
- عبد الرحیم صالح، م. (۱۹۹۴). فنون النثر فی الأدب العباسی. عمان: منشورات وزارة الثقافة.

تحقیق در مباحث صرفی و نحوی

(البحث فی الموضوعات الصرفية و النحویة)
(Research on Morpho - Syntax)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : -
نوع درس : اصلی تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

تحقیق و بررسی مطالب بحث انگیز دستور زبان عربی با توجه به دستور تاریخی.

رئوس مطالب:

۱. نقد و بازنگری در تعریف برخی اصطلاحات صرفی و نحوی؛
۲. انواع تقسیم بندی مفردات در زبان عربی با بررسی مهم ترین نمونه ها؛
۳. مباحث شبه جمله و تعلق؛
۴. مباحث جمله؛
۵. مشکلات اعراب شواهدی از متون فصیح (قرآن، حدیث، نظم و نثر)؛
۶. مسائل اختلافی مکاتب نحوی؛
۷. بازنگری در مباحث صرفی فعل (مانند: اعلال، ادغام، ابدال، تخفیف همزه و...)
۸. بازنگری در مباحث صرفی فعل (مانند: نسبت، تأنیث، تثنیه، جمع و...)

روش ارزشیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید : -

منابع اصلی:

- ابن الانباری، ع. (۱۳۸۰ق). الانصاف فی مسائل الخلاف. بی جا.
- استرآبادی، ر. (۱۲۷۵ق). شرح الرضی علی الکافیة. بی جا.
- سیبویه، ه. (۱۹۶۶). الكتاب. بیروت: دار العلم.
- نظام الاعرج، ح. (۱۴۱۲ق). شرح النظام. بی جا.

منابع فرعی:

- ابن هشام، ع. (۱۹۶۹). مغنی اللیب. بیروت: دار الفكر.
- السامرائی. ف.ص. (۲۰۱۱). معانی النحو. بیروت: دار الفكر.
- الصبان، م. (۱۴۱۲ق). حاشیة الصبان علی شرح الاشمونی علی الفیه ابن مالک. قم: زاهدی.

تحقیق در مباحث عالی علم بلاغت
(دراسة المباحث البلاغية المعمقة)
(Research on Advanced rhetorical issues)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی - : حل تمرین : -
نوع درس : اصلی تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی و تحقیق در مباحث عالی علم بلاغت کلاسیک و نقد آنها در مقایسه با مکاتب بلاغت جدید و معرفی نقاط ضعف هر مبحث و بررسی راه‌های رفع آنها.

رئوس مطالب:

۱. زیبایی‌شناسی و مکاتب آن در حوزه‌های روانشناسی و زبان‌شناسی؛
۲. مروری بر نظریات بلاغی یونانیان و هندیان و ایرانیان قدیم؛
۳. نحوه شکل‌گیری دانش بلاغت در جهان اسلام و بررسی نقش قرآن در این مورد
۴. بررسی مراحل تطور علم بلاغت از آغاز تا کنون و نحوه اثرگذاری شخصیت‌های عمده بلاغی (ابن معتر، جاحظ، جرجانی، سکاکی، رشید الدین وطواط، قزوینی، تفتازانی....)؛
۵. تأثیر متقابل عربی‌زبانان و ایرانیان در شکل‌گیری علم بلاغت؛
۶. بررسی چالش‌ها در نحوه تقسیم‌بندی ابواب: معانی، بیان، و بدیع در مقایسه با طبقه‌بندی‌های غربیان؛

۷. بررسی تطبیقی موضوعات بحث انگیز بلاغی از روی متون معتبر نظیر: مجاز عقلی، کنایه، استعاره، قصر و... .

۸. جهانی های علم بلاغت و تفاوت های فرهنگ های مختلف در رویکردهای بلاغی؛

۹. بررسی تفاوت های ساختاری فارسی و عربی در حوزه های سه گانه بلاغی؛

۱۰. بررسی تفاوت های جامعه شناختی - روانشناختی عربی زبانان و ایرانیان در مقوله زیبایی و آثار این تفاوت در ادبیات هر دو قوم؛

۱۱. مقایسه ارزش بلاغی صنایع ادبی در هر سه حوزه؛

۱۲. بررسی مشکلات بی نظمی صنایع بدیعی و چاره جویی برای سامان دهی آنها.

روش ارزشیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- تفتازانی، س. (بی تا). کتاب المطول. تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه.

- جرجانی، ع. (۱۹۹۱). اسرار البلاغه. بیروت: دار الجیل.

- خطیب قزوینی. م. (۱۹۴۹). الايضاح فی علم البلاغه. بیروت: دار الکتب اللبنانیه.

منابع فرعی:

- چاوشی، ح. (۱۳۸۱). بلاغت از دیدگاه روانشناسی. قم: خوشرو.

- غرکان، رحمن. (۲۰۰۸). نظریه البيان العربی. دمشق: دار الرائی.

- اللواتی، إحسان. (۲۰۰۲). علوم البلاغه عند العرب والفرس. مسقط: مکتبه الضامری.

سبک شناسی
 (الاسلوبیة)
 (Stylistics)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :
	- حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی و نقد مکاتب علم سبک شناسی و به کارگیری دستاوردهای آنها در تعیین انواع سبک در متون عربی.

رئوس مطالب:

۱. بررسی و نقد تعاریف مختلف از سبک و گونه شناسی (تایپولوژی) سبک ها؛
۲. مکاتب مختلف سبک شناسی (یاکبسن، هالیدی، گیرو)؛
۳. تفاوت زبان و گفتار و تعیین حوزه سبک شناسی در بخش گفتار؛
۴. وجوه اصلی تمایز بین سبک شناسی نو و بلاغت سنتی (تقابل دیدگاه تفکیکی با دیدگاه تجمیعی، و درک تمامیت متن؛
۵. نقش آمار در تحلیل سبک شناختی متن؛
۶. سبک شناسی در زمانی و هم زمانی و بی زمانی؛
۷. تقسیم بندی انواع نثر (مرسل، مصنوع) در ادب عربی؛
۸. بررسی سبک شناختی نمونه هایی از متون مقدس (قرآن، حدیث نبوی، نهج البلاغه، ادعیه و...)
۹. بررسی نمونه هایی از گونه های مختلف سبک علمی در عربی (در علوم تجربی، عقلی، علوم انسانی)؛
۱۰. بررسی نمونه هایی از گونه های مختلف سبک در نثر ادبی (قصیده النثر، داستان کوتاه، رمان، نثر تخیلی، نمایشنامه، رسائل، خطب، مقامات، امثال و...)

۱۱. بررسی نمونه هایی از گونه های مختلف سبک در شعر عربی (شعر کلاسیک و شعر نو).

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- خلیل، ا.م. (۱۹۹۷). الأسلوبية ونظرية النص. عمان: دار فارس.
- مصلوح، س. (۲۰۰۳) في البلاغة العربية والأسلوبيات اللسانية آفاق جديدة. الكويت: مجلس النشر العلمي
- مصلوح، س. (۱۹۸۴). الأسلوب؛ دراسة لغوية إحصائية. ط ۲. القاهرة: دار الفكر العربي

منابع فرعی:

- بهار م. ت. (ملک الشعرا) (۱۳۷۳). سبک شناسی. تهران: امیرکبیر.
- عبد المطلب، م. (۱۹۹۴). البلاغة والأسلوبية. بیروت: الشركة المصرية العالمية للنشر.
- عیاشی، م. (۱۹۹۰). مقالات في الأسلوبية. اتحاد الكتاب العرب.

معنا شناسی
(علم الدلالة)
(Semantics)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی نظریه ها و مکاتب معناشناختی و وجوه اشتراک و اختلاف آن ها با علم دلالت عربی و تحلیل ارتباط معنا با سایر لایه های زبان.

رئوس مطالب:

۱. نقد تعاریف و بازشناسی موضوعات و اهداف علم معناشناسی؛

۲. رابطه معناشناسی با نشانه شناسی، منطق، فلسفه، روانشناسی، علوم ارتباطات؛

۳. پیدایش زبان، ارتباط بین لفظ و معنا؛

۴. ارتباط معنا با لایه های دیگر زبان (لایه های صوتی، صرفی، نحوی، معجمی)؛

۵. پیدایش علم دلالت نزد مسلمانان (نحویان و اصولیان)؛

۶. پیدایش و سیر تحول معناشناسی در غرب؛

۷. معنا شناسی و نشانه شناسی در غرب معاصر (دوسوسور، بلومفیلد)؛

۸. نظریه معنا در مکتب زایشی و گشتاری؛

۹. نظریه معنا در مکتب معناشناسی زایشی؛
۱۰. واحد معنایی (متن، جمله، واژه، تکواژ)؛
۱۱. انواع معنا (اساسی، مرکزی، عرضی، ثانوی، مجازی، مشترک، متضاد)؛
۱۲. مترادف و مواضع موافقان و مخالفان در اسلام و غرب؛
۱۳. نظریه های معناشناسی نو (رفتارگرایی، نظریه بافت، نظریه حوزه های معنایی، نظریه تحلیلی)؛
۱۴. تغییر معنا (انتقال معنا، انحطاط معنا، تکامل معنا، مبالغه)؛
۱۵. مشکلات دلالت در ترجمه.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- عکاشة، م. (۲۰۰۵). التحليل اللغوي في ضوء علم الدلالة. القاهرة: دار النشر للجامعات.
- مختار، ا. (۱۳۸۵). معناشناسی. ترجمه به فارسی سید حسین سیدی. مشهد: دانشگاه فردوسی.
- منثور، ع. (۲۰۰۱). علم الدلالة. دمشق: اتحاد الكتاب العرب.

منابع فرعی:

- دبیرمقدم، م. (۱۳۸۷). زبان‌شناسی نظری. تهران: سازمان سمت.
- غرکان، ر. (۲۰۰۸). علم المعنی. دمشق: دار الرائي.

تحلیل زبانشناختی قرآن کریم

(تحلیل القرآن الکریم من منظر اللسانیات)
(Linguistic Analysis of the Quran)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : - پیشنیاز : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	

هدف درس:

بررسی تحلیلی متن قرآن کریم با رویکرد زبانشناختی.

رئوس مطالب:

۱. تفاوت اساسی قرآن با سایر کتب آسمانی؛
۲. تفاوت اساسی قرآن با سایر متون ادبی؛
۳. ارتباط لفظ و معنا در بررسی زبانشناختی متن قرآن؛
۴. قرآن کریم؛ کلام یا کتاب؟
۵. تحلیل تمامیت متن قرآن یا سوره های قرآن با دو رویکرد تطبیقی و مقابله ای؛
۶. تفسیر و تأویل متن قرآن؛ رویکردهای گذشته و حال؛
۷. تحلیل آواشناختی - واجشناختی آیات قرآن؛
۸. تحلیل صرفی : تکواژ شناختی - واژه شناختی - معجمی قرآن؛
۹. تحلیل نحوی نظام جمله در آیات مکی و مدنی قرآن (بر اساس الگوهای مختلف: ساختارگرای، صورتگرای، کارکردگرای و...)

۱۰. تحلیل معناشناختی قرآن با تکیه بر مکاتب مختلف معنی شناسی (زایشی، کمینه گرای، بهینگی، مکتب ایزوتسو و ...)؛

۱۱. ترجمه پذیری یا ترجمه ناپذیری قرآن با توجه به دستاوردهای جدید دانش زبانشناسی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- الجواری، ع. ا. (۱۹۷۴) نحو القرآن. بغداد: مطبعة المجمع العلمي العراقي.
- الصغیر، م.ح. ع. (بی تا). الصوت اللغوی فی القرآن. بیروت: دار المؤرخ العربی.

منابع فرعی:

- ایزوتسو، ت. (۱۳۸۱). خدا و انسان در قرآن. مترجم: احمد آرام. تهران: سهامی انتشار.
- سعیدی روشن، م.ب. (۱۳۸۹). تحلیل زبان قرآن و روش شناسی فهم آن. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

نقد و ارزیابی پژوهش های علمی
 (نقد الدراسات العلمیة و تقییمها)
 (Critical evaluation of Scientific Researches)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :
	-
	حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

مهارت افزایشی در نقد و ارزیابی گزارش های علمی، مقالات، طرح های پژوهشی، پایان نامه ها و کتب در حوزه زبان و ادبیات عربی به روش های علمی و دانشگاهی.

رئوس مطالب:

۱. پیشینه نقد آثار علمی در اسلام و ایران؛
 ۲. ضرورت و فوائد نقد؛
 ۳. لحن و ادب نقد؛
 ۴. ویژگی ناقد (تخصص، روحیه علمی، تبحر در اصول نقد و...):
 ۵. انواع اثر (تصنیف، تألیف، تصحیح، شرح، گزیده، ترجمه و...):
 ۶. شیوه های نقد:
- الف) نقد و ارزیابی صوری (اندام و اجزای اثر، عنوان-ها و نامها، ترتیب بخشها، ورود به بحث، نظام ارجاع و استناد، نتیجه و خاتمه، جداول و فهارس، صفحه آرای، چاپ، نکات ویرایشی، نکات املائی و انشایی و...):
- ب) نقد و ارزیابی محتوایی (تناسب عنوان با محتوا، هدف و اهمیت، فرضیه ها، سؤالات و راه حلها، جامعه آماریو حجم نمونه، روش تحقیق، منابع مورد استفاده و چگونگی استفاده از آنها، درک و تحلیل نویسنده از داده ها، پیوستگی و ترتیب منطقی مطالب، سبک نگارش و...):

۷. بررسی برگها (فرم‌های) ارزیابی کتب، پایان‌نامه‌ها، طرح‌های پژوهشی و مقالات مورد استفاده در مجامع علمی؛
۸. بررسی نمونه‌های نقد آثار علمی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- ادیب سلطانی، م. (۱۳۷۴). راهنمایی آماده ساختن کتاب. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- مؤسسه خانه کتاب. (۱۳۸۶). کتاب نقد و نقد کتاب. (مجموعه مقالات). تهران: مؤسسه خانه کتاب.
- ملس، ث.ع. (۱۹۸۹). منهج البحوث العلمية. بیروت: الشركة العالمية للكتاب.

منابع فرعی:

- آنام، ب. (۱۳۵۷). کتاب نقد. (مجموعه مقالات). تهران: انتشارت علم.
- الفضلی، ع. (۱۹۹۰). اصول البحث. قم: دار الكتاب الاسلامی.

بررسی متون ادبی عربی به زبان انگلیسی

(دراسة النصوص الادبية باللغة الانجليزية)
 (Study of Arabic Literary Texts written in English language)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی متون تخصصی زبان و ادبیات عربی به زبان انگلیسی.

رئوس مطالب:

۱. بررسی گزیده‌هایی از متون زبان و ادبیات عربی مربوط به دوره‌های گوناگون از ظهور اسلام تا عصر حاضر؛

الف) متون زبانی

ب) متون ادبی

۲. اصطلاح شناسی در حوزه‌های یادشده؛

۳. بررسی تطبیقی متون انگلیسی با ترجمه عربی آن‌ها.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- Allen, R. (۲۰۰۰). An Introduction to Arabic Literature. Cambridge: Cambridge University.
- Haywood, T.A. (۱۹۷۱). Modern Arabic Literature. London

- Versteegh, k. (١٩٩٧). Landmarks in Linguistic Thought, the Arabic Linguistic Tradition. London & New York: Routledge
منابع فرعى:
- Al- musawi, M.J. (٢٠٠٦). Arabic Poetry. New York: Routledge.
- Jibran, k. (١٩٩٣). Le prophet. Casterman.
- Nicholson, R.A. (١٩٦٩). Literary History of the Arabs. Cambridge: Cambridge University press.